

effektive som fuldkommen konkurrence, men gør dog forholdsvis lidt ud af denne tanke, der iøvrigt nu er taget op af andre forfattere, nemlig J. K. Galbraith »American Capitalism: The Concept of Countervailing Power« (anmeldt i dette tidsskrift 1953, side 321) og D. E. Lilienthal »Big Business: A New Era« (New York: Harper & Bros. 1953).

Andre afsnit, der synes af betydelig værdi, er kapitlerne V til IX, der i virkeligheden udgør et forsøg på at opstille en moderne fordelingsteori, et område, der ellers har været sørgeligt forsømt af nutidens nationaløkonomer.

Bjarke Fog.

F. Shehab: Progressive Taxation, A study in the development of the progressive principle in the British income tax. At the Clarendon Press. Oxford 1953. VIII + 299 sider. Pris 27 s 6 d.

Denne bogs undertitel giver en rigtig beskrivelse af, hvad bogen indeholder; den giver dog også en ganske god oversigt over de øvrige sider af engelsk indkomstbeskatning. Man får en ret minutløs gennemgang af udviklingen fra 1688 til 1920. »Årsagerne« til udviklingen søger forfatteren i betænkningssræsonnementer, politiske udtalelser og finansvidenskabelige fremstillinger. Derimod forsøger han ikke at komme bag om alt dette og frem til den tekniske og økonomiske udvikling, heller ikke de politiske magtforskydninger interesserer han sig synderlig for.

Forfatteren bringer et meget stort stof frem om emnet. Bogen kan anbefales læsere, der er specielt interesserede i dens emne, eller som vil bruge den som håndbog.

Kjeld Philip.

Roy Harrod: The Dollar. Macmillan, London 1953. 156 sider. Pris: 9 s. 6 d.

Man forstår først sin tids problemer, når man kender den historiske udvikling, der ligger bag. Det er derfor meget kærkomment, at Harrods George Watson forelæsninger om dollaren er blevet udgivet.

Man får her en kort oversigt over dollarens stormfulde historie, siden kongressen den 22. juni 1775 bestemte, at de to millioner gældsbeviser, som blev udstedt for at finansiere frihedskrigen, skulle indfries med »Spanish milled dollars«. Hver betydelig valuta har sin personlighed, formet af de individer, der har været ansvarlige for dens skæbne. Pundet er knyttet til navne som dronning Elisabeth I, Thomas Mun, Isaac Newton, Ricardo og Bagehot. Dollaren til Hamilton, Wilson, Miller, Benjamin Strong og Roosevelt. Harrod plukker i sin lille bog de afgørende vendepunkter i dollarens historie ud og analyserer dem på sin sædvanlige skarpe og stærkt personligt prægede måde.

Dollaren var indtil den første verdenskrig hovedsagelig en intern amerikansk affære bortset fra overgangen fra bimetalisme til ren guldfod — en udvikling der startede i 1873 med ophævelse af pariteten mellem guld og sølv. »The crime of 1873« medførte, at den latineuropæiske møntunion standsede udmøntning af sølv, og bimetalismen, der havde været i funktion i ca. 500 år, bragtes til ophør. Harrod udtrykker sit åbenbare mishag over det amerikanske initiativ, selvom han ikke vil gå så vidt, at overgangen til guldet betød »mankind's crucifixion upon a cross of gold«. Fra 1873 begyndte priserne ganske vist at falde, og en stigning kom først efter opdagelsen af de sydafrikanske gulddminer. Men den industrielle udvikling var så voldsom ikke mindst i U.S.A. at tale om korsfæstelse forekommer urimelig. Den stigende anvendelse af checks har vel opvejet, at sølvet blev opgivet som monetær base.

Første forelæsning handler endvidere om de forgæves forsøg på at etablere en centralbank i U.S.A. i det 19. århundrede, og til slut får man en hastig analyse af overskudet på U.S.A.'s handelsbalance siden 1880. Indtil den anden verdenskrig blev overskudet dækket ved guldimport, bortset fra 20'erne, der oplevede en betydelig amerikansk kapitaleksport. Dette overskud på handelsbalancen, der har eksisteret i 75 år, er ikke let at ændre, hævder Harrod (p.

effektive som fuldkommen konkurrence, men gør dog forholdsvis lidt ud af denne tanke, der iøvrigt nu er taget op af andre forfattere, nemlig J. K. Galbraith »American Capitalism: The Concept of Countervailing Power« (anmeldt i dette tidsskrift 1953, side 321) og D. E. Lilienthal »Big Business: A New Era« (New York: Harper & Bros. 1953).

Andre afsnit, der synes af betydelig værdi, er kapitlerne V til IX, der i virkeligheden udgør et forsøg på at opstille en moderne fordelingsteori, et område, der ellers har været sørgeligt forsømt af nutidens nationaløkonomer.

Bjarke Fog.

F. Shehab: Progressive Taxation, A study in the development of the progressive principle in the British income tax. At the Clarendon Press. Oxford 1953. VIII + 299 sider. Pris 27 s 6 d.

Denne bogs undertitel giver en rigtig beskrivelse af, hvad bogen indeholder; den giver dog også en ganske god oversigt over de øvrige sider af engelsk indkomstbeskatning. Man får en ret minutøs gennemgang af udviklingen fra 1688 til 1920. »Årsagerne« til udviklingen søger forfatteren i betænkningssræsonnementer, politiske udtalelser og finansvidenskabelige fremstillinger. Derimod forsøger han ikke at komme bag om alt dette og frem til den tekniske og økonomiske udvikling, heller ikke de politiske magtforskydninger interesserer han sig synderlig for.

Forfatteren bringer et meget stort stof frem om emnet. Bogen kan anbefales læsere, der er specielt interesserede i dens emne, eller som vil bruge den som håndbog.

Kjeld Philip.

Roy Harrod: The Dollar. Macmillan, London 1953. 156 sider. Pris: 9 s. 6 d.

Man forstår først sin tids problemer, når man kender den historiske udvikling, der ligger bag. Det er derfor meget kærkomment, at Harrods George Watson forelæsninger om dollaren er blevet udgivet.

Man får her en kort oversigt over dollarens stormfulde historie, siden kongressen den 22. juni 1775 bestemte, at de to millioner gældsbeviser, som blev udstedt for at finansiere frihedskrigen, skulle indfries med »Spanish milled dollars«. Hver betydelig valuta har sin personlighed, formet af de individer, der har været ansvarlige for dens skæbne. Pundet er knyttet til navne som dronning Elisabeth I, Thomas Mun, Isaac Newton, Ricardo og Bagehot. Dollaren til Hamilton, Wilson, Miller, Benjamin Strong og Roosevelt. Harrod plukker i sin lille bog de afgørende vendepunkter i dollarens historie ud og analyserer dem på sin sædvanlige skarpe og stærkt personligt prægede måde.

Dollaren var indtil den første verdenskrig hovedsagelig en intern amerikansk affære bortset fra overgangen fra bimetalisme til ren guldfod — en udvikling der startede i 1873 med ophævelse af pariteten mellem guld og sølv. »The crime of 1873« medførte, at den latineuropæiske møntunion standsede udmøntning af sølv, og bimetalismen, der havde været i funktion i ca. 500 år, bragtes til ophør. Harrod udtrykker sit åbenbare mishag over det amerikanske initiativ, selvom han ikke vil gå så vidt, at overgangen til guldet betød »mankind's crucifixion upon a cross of gold«. Fra 1873 begyndte priserne ganske vist at falde, og en stigning kom først efter opdagelsen af de sydafrikanske guldminer. Men den industrielle udvikling var så voldsom ikke mindst i U.S.A. at tale om korsfæstelse forekommer urimelig. Den stigende anvendelse af checks har vel opvejet, at sølvet blev opgivet som monetær base.

Første forelæsning handler endvidere om de forgæves forsøg på at etablere en centralbank i U.S.A. i det 19. århundrede, og til slut får man en hastig analyse af overskudet på U.S.A.'s handelsbalance siden 1880. Indtil den anden verdenskrig blev overskudet dækket ved guldimport, bortset fra 20'erne, der oplevede en betydelig amerikansk kapitaleksport. Dette overskud på handelsbalancen, der har eksisteret i 75 år, er ikke let at ændre, hævder Harrod (p.

34). Men han skylder os en forklaring på, at overskudet skulle være strukturelt, når både U.S.A.'s kunder og leverandører og varettyperne har ændret sig så meget, som tilfældet er.

Forelæsning nr. 2 handler om Federal Reserve Systemets tilblivelse og funktion. Dets 10. årsrapport, hvori Millers og Strongs nye synspunkter blev formulerede, står i centrum: pengemængden burde bevidst afpasses efter den aktivitet, man ønskede. Man skulle med andre ord ikke længere lede centralbanken som en privat institution, der helst skulle indtjene et stort overskud. Pengepolitikken fik et helt nyt ansigt, men den tabte det igen, da krisen kom, og rentesænkningen ikke kunne få aktiviteten ordentlig i vejret igen. Tilliden til pengepolitikken forsvandt til stor skade for bekæmpelsen af 40'ernes inflation. Ved martsoverenskomsten i 1951 mellem Treasury og Federal Reserve Board genvandt Federal Reserve systemet en del af sin tabte position, og pengepolitikens opgaver og muligheder respekteres atter, omend man ikke længere tillægger den dominerende indflydelse.

Mange andre interessante problemer tangeres. Her skal blot endnu nævnes, at Harrod er tilhænger af genindførelse af guld-fod i U.S.A. (p. 70); men inden det sker, må guldprisen ændres. Man får ikke nogen ordentlig begrundelse for dette besynderlige standpunkt.

Den tredje forelæsning handler om internationalt økonomisk samarbejde. Det menneskelige intellekt kan udmærket analysere de mekanismer, der fungerer; men det slår ikke til, når der skal oprettes nye til løsning af nye problemer. Det »has had great triumphs in dissecting the atomic nucleus, but money has, on the whole, been too difficult a subject for it« (p. 85). Mon det ikke snarere er viljen end evnen der mangler?

Det centrale i dette afsnit er iøvrigt et forsvar for Keynes-planen om en clearing union og en kritik af det kompromis (valutafonden), der dannedes mellem Keynes-planen og White-planen.

Englænderne ville oprette en mekanisme, hvorved kreditorlandene pressedes stærkt til at føre en ekspansiv politik. Amerikanerne ville diskriminationen mod dollarvarer til livs, thi efter State Department er »a tariff merely an expression of nationalism« og kan derfor tolereres, mens »discrimination is expression of imperialism, which is an unmitigated evil« (p. 99). Resultatet blev et meget ringe pres på kreditorlandene og nogen mulighed for diskrimination, nemlig når en valuta erklæres »scarce«. Valutafonden er blevet stivbenet fra starten, og Harrod har åbenbart ikke større tiltro til, at den i sin nuværende form kan hjælpe til med at gennemføre almindelig valutakonvertibilitet. Hertil kræves i hvert fald to betingelser, nemlig automatisk trækningsret, og at en valuta erklæres »scarce« uden tøven, når den faktisk bliver knap.

Interbank får en venlig omtale, men kapitaleksport er ikke nogen løsning på betalingsbalanceproblemer, men nok for økonomisk udvikling (p. 87).

Endelig kommer så den fjerde og sidste forelæsning om dollargabet. Det var Harrod, der i »Are These Hardships Necessary?« kaldte »dollar shortage« for »one of the most absurd phrases ever coined«; nu ser det ud til, at han anerkender en strukturel dollarknaphed, som kun kan løses ved diskrimination mod dollarområdet (p. 152), medmindre U.S.A. vil gå med til at forhøje guldprisen.

Europa tegner sig for hovedparten af verdens dollardeficit. I gamle dage tjente Europa måske nok nogle dollars udenfor U.S.A., men hovedparten af underskudet dækkedes ved, at Europa erhvervede en stor del af guldproduktionen, som U.S.A. derefter købte. Nu er guldprisen faldet i forhold til andre produkter, og gullet kan ikke mere dække underskudet. U.S.A.'s handelspolitik ændres næppe, og i hvert fald ikke hurtigt, så eksporten til U.S.A. kan ikke forøges hurtigt. Importen derfra kan derimod holdes nede ved restriktioner, eller balance kan opnås ved at forhøje guldprisen. Det sidste er en nem løsning.

Det kræver intet salgsarbejde at afsætte guld, der er ingen konkurrence, for Treasury køber ubegrænset. Spørger man hvorfor i alverden der skal hoves mere guld op i Fort Knox, svarer Harrod »At \$ 22 billion the U.S. external reserve must be regarded as miserably inadequate« (p. 141) — nemlig hvis der kommer en krig. Påstanden forekommer noget søgt for ikke at sige absurd, særlig når man betænker, at \$ 22 milliarder svarer til halvandet års import i U.S.A.

En valutakursændring foreslås ofte, når betalingsbalancen ikke er i orden: men til sterling-devalueringen i 1949 nærer Harrod et rødglødende raseri. »In my judgement this was one of the greatest follies in the whole troubled course of monetary history« (p. 125), og devaluering »has been completely spoilt for the time being by a wrong use of it« (p. 133). Argumentet mod devalueringen er, at England havde »overall balance« i 1949; men dette er irrelevant, for i 1949 begyndte en overgang fra sælgers til købers marked, og det viste sig, at Englands priser ikke var konkurrence-dygtige, så en devaluering eller en deflation var nødvendig.

Harrod er en fængslende stilist og uden for al tvivl en skarpsindig økonom. Bogen forener noget meget væsentligt for det bedste i engelsk økonomi: evne til at formulere problemerne generelt samtidig med at teorierne omgående sættes i relation til konkrete, praktiske problemer. Det kræver både teoretisk indsigt og et velafbalanceret skøn. Harrod har det første, men han mangler, i hvert fald når han kommer til aktuelle problemer, balanceevnen.

Erik Hoffmeyer.

Dennis H. Robertson: Britain in the World Economy. Allen & Unwin, London 1954, 92 sider, 7 s 6 d.

Robertson er i mange måder Harrods modsætning, selvom begge er stærkt optaget af aktuelle problemer. Robertson er »common sense«-mand, han forfølger ikke

en raffineret model ud i konsekvenser, der kun har akademisk interesse. Alligevel virker han original både her og i sine mere teoretiske arbejder. Han har nemlig den sjældne evne at kunne pille de relevante problemer ud og give de enkelte forhold den vægt, der tilkommer dem. Hans form er nonchalant og kan godt give indtryk af, at resultaterne er letkøbte, men der er oftest gravet dybere, end man tror ved første øjekast.

Bogen består af fire forelæsninger, holdt for et amerikansk publikum. Den første handler om moderlandets (United Kingdom) opbygning efter den 2. verdenskrig. Englands tab var enorme. Størrelsesforholdet får man bedst indtryk af, når man tænker på, at tab af oversøiske investeringer og forringelse af bytteforholdet har gjort det nødvendigt for England at eksportere op mod 80 pct. større mængder for at kunne betale for den samme import som før krigen. Dette mål er stort set nået. Men Robertson sætter spørgsmålstegn, når det hævdes, at investeringsomfanget har været tilstrækkeligt — man skulle altså have spændt livremmen endnu mere ind, så man kunne udstyre befolkningen med mere realkapital og dermed opnå bedre konkurrenceevne. Det næste problem er, om investeringernes karakter har været rigtig. Har man fundet det rette forhold mellem det, man kan kalde sociale investeringer (huse, skoler, etc. etc.) og industrielle? Det er uhyre svært at vurdere dette problem fornuftigt. Man kan i hvert fald med tilfredshed konstatere, at industrien har fået ca. $\frac{3}{4}$ af samtlige investeringer, og eksportens ændrede sammensætning tyder på en fornuftig anvendelse. Maskiner, biler og elektriske artikler udgør 40 pct. af eksporten mod 25 pct. før krigen, medens bomulds- og uldvarers andel er faldet fra 17 pct. til 11 pct., medens den var over 30 pct. i 1913. Til sidst spørges, om finansieringsformen af disse store investeringer har været god. I denne forbindelse konstateres med beklagelse, at den private opsparings andel er faldende — i visse perioder har